

V Praze dne 23. 10. 2008

Vážený pan
Jindřich Šnýdl

Chrastava u Liberce

Věc: Žádost o stanovisko k životu a činnosti Rudolfa Fuksy

Vážený pane Šnýdle

Obrátil jste se na Vojenský historický ústav s žádostí o zpracování stanoviska k životu a činnosti Rudolfa Fuksy, nar. 27. listopadu 1930. Po prostudování případu podáváme následující stanovisko.

Život a činy Rudolfa Fuksy je třeba vnímat v kontextu doby. Byl to člověk, který se zapojil do odboje za obnovu svobody a demokracie. V době, kdy se dal do služeb československé skupiny zahraniční zpravodajské služby probíhala tvrdá represe ve všech složkách společnosti.

V letech 1950 – 1953 bylo za přímou „nepřátelskou činnost proti ČSR“ odsouzeno celkem 14 809 osob. To byli lidé, kteří se nějakým způsobem aktivně postavili proti režimu. Ovšem za stejné období bylo za politické motivované nebo politicky vykládané skutky odsouzeno celkem téměř 50 000 občanů. Za dobu výkonu prezidentského úřadu Klementa Gottwalda (14. 6. 1948 – 14. 3. 1953) bylo popraveno celkem 234 osob, z toho 189 pro trestné činy politické povahy.

Represe ale postihla i statisíce dalších občanů. Při volbách v roce 1948 bylo účelově odejmuto volební právo 65 000 občanů. Z národních výborů muselo odejít 75 000 funkcionářů. Z odborů a závodních rad asi 20 000 funkcionářů. Na 15 000 činovníků muselo opustit Sokol. Svoje pozice muselo opustit asi 120 000 funkcionářů Československé strany národně socialistické, 100 000 funkcionářů Československé strany lidové a Demokratické strany a 20 000 funkcionářů Československé strany sociálně demokratické (která byla navíc násilně sloučena s KSČ).

Rozhodnutími účelových akčních výborů Národní fronty bylo propuštěno ze zaměstnání asi 28 000 občanů. Z 600 ředitelů národních podniků muselo odejít 294. Ze 48 000 studentů vysokých škol bylo vyloučeno 18 % (tj. 8640) a školy muselo opustit i přes 500 vysokoškolských pedagogů.

Podle § 2 zákona č. 198/1993 Sb. o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu byl „...režim založený na komunistické ideologii, který rozhodoval o řízení státu a o osudech občanů v Československu od 25. února 1948 do 17. listopadu 1989, zločinný, nelegitimní a je zavrženíhodný.“

Je třeba mít na paměti i tu skutečnost, že Rudolfu Fuksovi bylo pouhých dvacet let. Rudolf Fuksa se do odboje zapojil podle svého přesvědčení, osobních zkušeností, znalostí a schopností. Nebyl jednobarevným hrdinou, ovšem těch bylo ve skutečnosti málo.

Byl potrestán velmi tvrdě, s ohledem na jedinou cestu, kterou do Československa ve prospěch cizí zpravodajské služby vykonal. Navíc ač ozbrojen, nepoužil proti příslušníkům bezpečnostního aparátu zbraň. Rudolfu Fuksovi je vytýkána skutečnost, že zběhl z výkonu základní vojenské služby. Jednalo se ale o vojenskou službu v armádě nedemokratického státu, bez alternativy a možnosti odmítnout ji vykonat.

Rudolf Fuksa si zaslouhuje připomenutí a poctu. Nejen jako účastník odboje za obnovu svobody a demokracie v Československu ale také jako jedna z obětí zneužívání moci a pošlapávání práva v této zemi.

Ředitel
plukovník Mgr. Aleš KNÍŽEK

Příloha:

Rudolf Fuksa se narodil 27. listopadu 1930. Pocházel z Motyčína v okrese Slaný z rodiny typografa a domácí vyšívačky. V polovině třicátých let se Fuksovi přestěhovali do Kostelce nad Labem, kde Rudolf absolvoval čtyři třídy obecné školy a čtyři třídy měšťanky. V roce 1945 se otec rodiny stal vedoucím tiskárny v Chrastavě u Liberce a syn Rudolf se u něj vyučil sazečem písma.

Rudolf Fuksa pracoval v tiskárně přibližně rok, pak ale využil nabídky a 4. dubna 1949 stal se příslušníkem Sboru národní bezpečnosti. Po absolvování základního výcviku pak začal sloužit u Pohraniční stráže v hodnosti staršiny.

V létě 1951 zběhl Rudolf Fuksa z obavy před trestem za drobný majetkový delikt, kterého se měl dopustit u své jednotky SNB. V uniformě Pohraniční stráže a se zbraní přešel 6. srpna 1951 hranici u Železné rudy do Německa. Tam jej zadržela americká hlídka, která mu odebrala pistoli, převezla jej do Zwieselu k výslechu, potom předala západoněmecké policii. Následovaly rutinní výslechy ve Straubingu a 28. srpna 1951 dorazil podobně jako mnozí jiní do uprchlického tábora Valka.

Koncem září 1951 byl Fuksa v táboře pozván na schůzku s pracovníkem americké zpravodajské služby, kterého znal jako Josefa. Ten mu nabídl možnost výdělků a souhlasil i s návrhem, zda by mohl být přizván také Fuksův nový kamarád z tábora Valka uprchlík Jiří Hejna. Shodou okolností se Fuksa s Hejnou narodili ve stejný den. Fuksa a posléze i Hejna se potom seznámili s Josefovým nadřízeným, toho označovali jako Vaška. Ten oběma mladíkům navrhl účast na špionážních akcích na československém území, pro které měli projít výcvikem. Při dalších schůzce dostali menší finanční obnos a pokyn, aby následujícího dne odjeli vlakem do Mnichova.

V Mnichově byli Hejna s Fuksou krátce ubytováni, dostali doklady na falešná jména a nové oblečení. O kurzu pro zpravodajské pracovníky však nemohlo být řeči. Mladíci dostali pouze základní pokyny pro pobyt na československém území, instrukce k zakládání tzv. mrtvých schránek apod. Takto vybaveni se vrátili do Valky, kde měli očekávat další pokyny.

Dne 19. října se setkali v norimberské kavárně Vídeň s „Vaškem“ a jeho nadřízeným. Fuksa s Hejnou měli v Československu navázat kontakt se spolehlivými pohraničníky a získat aktuální šifrovací klíč Pohraniční stráže. Dalším úkolem bylo vybudování špionážní sítě a založení mrtvých schránek. Každý z nich dostal 10 000 korun, pistoli s dvaceti náboji a dva ruční granáty. Vybaveni falešnými doklady se měli ještě toho

dne dostat přes hranici. Agenti je odvezli osobním automobilem k hraničnímu pásmu a dvojice odvážlivců překročila v odpoledních hodinách hranici v prostoru Železné Rudy.

Rudolf Fuksa na svůj úkol zpravodajství mezi příslušníky Pohraniční stráže okamžitě rezignoval, protože se bál odhalení a domluvil se s Hejnou, že mu pomůže zorganizovat síť spolupracovníků. Odjeli tedy do Teplic a ubytovali se u Bedřicha Klašky, který Hejnu schovával po jeho dezerci z armády. V Teplicích vybudovali jednu mrtvou schránku.

Během týdne, který v Teplicích pobývali oslovili své přátele nebo příbuzné aby získávali zprávy z oblasti průmyslu, politiky i armády. Jejich síť spolupracovníků ale měla zcela amatérský charakter a sami agenti chodci zřejmě neměli přesnější představy, jak špionážní materiál získávat. Řidič nákladního automobilu Tatra 111 a Klaškův švagr Ludvík Vejrostek dokonce dostal krycí jméno „Ludva 111“, těžko však si lze představit, jaký by mohl mít podobný agent zpravodajský přínos. Podobně tomu bylo s fotografem Klaškou, řezníkem Josefem Petrlíkem nebo dalším řezníkem Františkem Novotným. Hejna s Fuksou si navíc počínali naprosto nekonspirativně a před svým plánovaným návratem do Německa dokonce pro známé uspořádali večírek na rozloučenou.

Dne 27. října 1951 se oba muži vydali se vlakem na Šumavu, kde chtěli opět ilegálně překročit hranici. V Klatovech však vlak odstavili a protože Hejna a Fuksa na sebe nechtěli upozorňovat postávání na peróně, vydali se do města. Jen co opustili nádraží však byli zatčeni příslušníky StB z Klatov.

Následovaly tvrdé výslechy a vlna zatýkání, která přivedla za mříže všechny přátele a příbuzné, kteří jim poskytli jakoukoliv pomoc. Následovalo trestní oznámení zpracované Velitelstvím vojenské zpravodajské služby (vojenská kontrarozvědka Státní bezpečnosti). Na základě trestního oznámení sestavil náměstek státního prokurátora žalobu, v ní je Hejna označován za zarytého nepřítele lidově demokratického Československa, Fuksa měl nepříteli vyrazit řadu důležitých informací o obraně Československa včetně části šifer.

Ve dnech 11. a 12. března 1952 pak proběhl soud s celou „špionážní“ skupinou, v němž padly nesmírně tvrdé rozsudky. Hejna s Fuksou byli obviněni z vyrazení řady zvláště důležitých skutečností americkým zpravodajským orgánům, tedy velezrady, vyzvědačství a zběhnutí, další muži pak z napomáhání a vyzvědačství.

Jiří Hejna a Rudolf Fuksa byli odsouzeni k trestu smrti, Bedřich Klaška k 18 letům vězení, Ludvík Vejrostek k 16 letům, Josef Petrlík k 13 rokům, František Novotný k 10 rokům a Eduard Ratzek ke 2 rokům. Dne 15. května pak proběhlo odvolací řízení u

Nejvyššího soudu. Ten pod předsednictvím JUDr. Malého žádost o milost obou hlavních obviněných zamítl.

Dne 9. srpna 1952 se pak krátká životní dráha obou odsouzenců uzavřela na popravišti ve věznici v Praze-Pankráci.

Ostatní obvinění byli amnestií prezidenta republiky propuštěni z vězení roku 1960. V roce 1965 jim pak byly zrušeny zbytkové tresty. Roku 1968 Vejrostek, Klaška a Petrlík požádali o přezkum svého procesu. Až v roce 1974, za probíhající normalizace soud Vejrostkovi oznámil, že se jeho žádost zamítá. Klaška a Petrlík toho roku zemřeli, takže jejich žádost soud rovněž zamítl.

Pramen: vyšetřovací spis Státní bezpečnosti číslo V-198 MV (uložen v Archivu bezpečnostních složek). Krácený text pracovníka VHÚ PhDr. Ivo Pejčocha.